

Ruska lepotica na robu Ljubljane

Pri obnovi nekdanje počitniške hiše so pazili na vse malenkosti, samo da bi ji vrnili nekdanji sijaj.

Tam, kjer pot čez most prestopi Savo, kjer se začne ljubljanski mestni predel Črnuče in pot zavije levo, iz ljubljanske strani seveda, iz štajerske pa desno, se kmalu prikaže tabla s prečrtano Ljubljano in cesta se začne vzpenjati. In že so tu Gameljne. In skoraj na koncu vasi pogled hočeš nočeš zavije na desno, čez rečico Gameljščico, ki je nekoč gostila več mlinov, danes pa nobenega, do prekrasne stavbe, Ruske dače. Pravijo, da je samo v okolici Moskve več kot 5000 dač, toda mirne duše lahko potrdimo, da tako lepe, kot je ta v Gameljnah, ni nobene. Zdaj je že odprta, tako kot vsi ostali pa je v pandemiji morala počivati in čakati.

Iz leta 1908

Najprej malo reklame. Ko je Rusko dačo na dražbi kupil sedanji lastnik Aleš Musar, je od prejšnjega lastnika podedoval tudi odločbo Inšpektorata Republike Slovenije za kulturo in medije. Ta je najprej ugotovila, da jo je prejšnji lastnik močno zanemarjal, zato so mu naložili vrsto ukrepov, pa jih ni upošteval. Te je v celoti in še več upošteval sedanji lastnik, zato je obnova zunanosti in vseh potrebnih

instalacij trajala kar dve leti. Pa o tem malo pozneje. Ruska dača je po obnovi zasijala v polnem cvetu in to v pristni podobi iz leta 1908, iz časov, ko jo je zgradil ljubljanski trgovec, pivovarski zastopnik in veleposestnik Franc Petrič. Zakaj prav ruski stil, je vedel samo on.

In kje je reklama? V tem, da je Inšpektorat RS za kulturo in medije 24.

februarja letos uvrstil Rusko dačo med tri vzorčne primere uspešne izvedbe ukrepov obnove nepremične kulturne dediščine. In so zapisali: »Ruska dača je neslovenski tip hiše, edinstven v našem prostoru, in je bila zato razglašena za kulturni spomenik lokalnega pomena. Izdelana je pretežno iz lesa. Ko smo se odločili ukrepati, je bila hiša v zelo slabem stanju, streha je bila uničena, veliko lesenih delov je bilo polomljenih ali pa so manjkali. Balkon, ki je nameščen po celotnem obodu prvega nadstropja stavbe, je bil popolnoma dotrajan in je grozil, da se bo sam zrušil.« In zaključek?

»Ruska dača je danes imenitna primestna vila, v kateri si podajata roke zgodovina in sedanost, je prostor, kjer tkejo vezi kultura, kulinarika in zgodovina, je prostor za ogled kot tudi za raznovrstna poslovna in zasebna srečanja.«

Najprej dača, nato kavarna

Aleš Musar ni samo poslovni človek, ki bi kupil dačo kar tako. Najprej je uredil dačo, zdaj pa še kavarno, predvsem pa

je kupil nekaj tisoč kvadratnih metrov zemlje tja do zapuščene, nekdanje cve-toče tovarne Rašica, ki jo je pogubila človeška lakomnost. Na tej zemlji bi rad uredil park, nova zelena pljuča, ob katerih bo bivanje v Ruski dači še prijetnejše.

Tole je povedal o sebi. »Po zaključku študija kemije na Univerzi v Ljubljani sem se leta 1991 zaposlil kot mladi raziskovalec in asistent na Oddelku za kemijsko izobraževanje in informatiko, ki ga je vodila nedavno preminula profesorica Aleksandra Kornhauser. Delo z njo pri študijskih predmetih kemije naravnih spojin in kemijske informatike ter na mednarodnih projektih Unesca in Svetovne banke je bila izjemna priložnost za pridobivanje izkušenj. Pod njenim mentorstvom sem magistriral na programu naravoslovno-tehniške informatike. V desetih letih, kolikor sem bil zaposlen na Univerzi, sem slabo leto prebil na Svetovni banki v Washingtonu in v Indoneziji ter doktoriral na Lancaster University Management School v Veliki Britaniji. Kot zanimivost naj povem, da mi je doktorat podelila rektorica Chancellor univerze, princesa Alexandra, sestrična kraljice Elizabete II. Kasneje sem kupil njen Rolls-Royce Phantom VI iz leta

1971, ki je zdaj limuzina Ruske dače.«

In je nadaljeval. »Že med študijem sem začel občasno delati kot turistični vodič. Do leta 2000 sem kar precej potoval s skupinami po vsej Evropi, nekaj tudi po Afriki in Aziji, moja »specialnost« pa je bil Bližnji in Srednji vzhod: Sirija, Jordanija, Izrael, Libanon in Iran. Rad potujem, v užitek mi je navezati kraje z njihovo širšo zgodovino, kar se gotovo pozna tudi pri zgodbah, ki jih pišemo na Ruski dači. Vodenje je bilo hkrati dodatno delo in tudi hobi. Sem pa po zaključku zaposlitve na Univerzi s tem za nekaj časa prenehal, pa spet po malem začel od leta 2013.«

»Še to,« je nadaljeval Aleš Musar. »Leta 2000 sem še izpolnil pogoje za docenturo, a sem se odločil zaključiti akademsko kariero. Prešel sem v finance, najprej za tri leta v Aktiva Group, nato pa smo trije partnerji ustanovili svoje investicijsko podjetje. Leta 2016 sem prodal svoj delež v tem partnerstvu. Ravno tedaj je prišla v prodajo Ruska dača v Gameljnah in zdaj se ukvarjam z njo in z dejavnostmi, ki jih podjetje Ruska dača d.o.o. razvija. Trdim, da znanje, ki sem ga pridobil, koristno vlagam v Rusko dačo.«

Vila tisočerih zgodb

No, zdaj pa je že čas, da spoznamo to lepoticu, ki ji pravijo tudi Vila tisočerih zgodb.

Najprej je imel na tem mestu Blaž Černe hišo, ki jo je zgradil med letoma 1880 in 1882. Potem je prehajalo lastništvo od družine do družine, žena enega od lastnikov je bila Rusinja, morda so stavbi že takrat pravili Ruska hiša. Nakar jo je kupil Franc Petrič, zastopnik graške pivovarne Puntigam v deželi Kranjski. Zanj so govorili, da je prikriti klerikalec, da je imel kar 2000 kron prihodka na mesec, kar bi bilo danes v evrih kar 10.000. Rad je imel rumeni tisk in on njega in tako so enkrat pisali, da je bil vpleten v ustanavljanje javne hiše v Ljubljani. Žal je eden najbolj znanih predstavnikov takratnega ljubljanskega srednjega razreda žalostno končal. Leta 1915 so ga Avstrijci na Suhem bajerju ustrelili kot vohuna, češ da je Italijanom izdal premike avstrijske domače vojske. Pozneje so ga rehabilitirali in zaplenjeno hišo vrnili ženi.

Da se je Aleš Musar resnično vrgel v obnovo, pričajo številni podatki. Tako so zunaj odkrili in odstranili kar 8 plasti barve, preden so prišli do originala, v notranjih sobah pa je bilo kar 16 plasti

barve, nekatere so bile premazane čez čudovite mozaike. »Vsak novi kos je moral biti čista kopija originala,« je dejal novi lastnik. »Skoraj ves les je še originalen. Prvotna hiša je imela kar 16 slepih oken, ki so bila od zunaj videti kot prava. V predsobi je bilo talno ogrevanje, toda žal so bile ponekod ploščice položene v kar treh slojih. Originalno poslikavo Ples otrok smo restavrirali, preostale pa so večinoma rekonstruirali.«

Zgodbe v Ruski dači

Na eni izmed sten je slika feldmaršala Radetzkyja, le kdo ne pozne njegove koračnice? Sloviti feldmaršal se je v Ljubljano preselil leta 1852, dve leti zatem, ko je pri 85 letih odšel v penzijo. Stanoval je v gradu Tivoli, njegova zasluga je, da je dal park Tivoli na razpolago ljubljanskim meščanom. »Kupil sem jo na dražbi v Avstriji. Zakaj ta slika? Zato, ker hočem imeti v Ruski dači zgodbe. Tako kot jih imam v Zelenem salonu, kjer strežemo takšne večerje, kot jih je ljubljanski garnizon organiziral leta 1908 ob 60-letnici vladarja Franca Jožefa. Pri tepihih smo se zgledovali po vzorcu iz leta 1908.«

Na drugi steni je slika Vilinski ples Mihaela Stroja, avtorja slavnega portreta Luize Pesjakove, ki visi v Narodni galeriji,

in upodobitev tivolskega parka slikarja Antona Karingerja. Ta slika ni bila nikoli v Ljubljani, lastnik jo je kupil na dražbi na Dunaju. V knjižnici visi portret ruske vladarice Katarine Velike in tam je tudi knjiga iz prve izdaje Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske.

Pa še nekaj o kulinariki. Na voljo bo tako imenovana Cesarska večerja, to bo večerja s šestimi hodi. Etnolog dr. Janez Bogataj je raziskoval recepte tedanjega časa in predlagal za večerjo štajerskega

kopuna, stregli pa bodo na starinah, na Meissnovem servisu.

Sicer pa bi o Ruski dači lahko napisali še veliko lepih besed, tudi zato, ker podobnih zgodb nimamo, kajti resnica je, da Slovenci enostavno nismo oboževali tako imenovanega srednjega sloja, tako kot nismo svojega plemstva, če ne upoštevamo barona Žige Zoisa in barona Janeza Vajkarda Valvasorja. Pa je bilo še veliko znanih Slovencev, ki bi se jih, posebej zdaj, lahko spomnili.

